

13. Цивільний кодекс Української РСР, Верховна Рада УРСР; Кодекс України, Закон, Кодекс від 18.07.1963 № 1540-VI [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1540-06>

Анотації

В статті розглядаються питання реорганізації та правонаступництва фізкультурно-спортивних товариств. Розглянуті проблеми правонаступництва тих фізкультурно-спортивних товариств, які були створені шляхом виділення або поділу відповідних Все радянських фізкультурно-спортивних товариств.

В статье рассмотрены вопросы реорганизации и правопреемства физкультурно-спортивных обществ. Рассмотрены проблемы правопреемства тех физкультурно-спортивных обществ, которые были образованы путем выделения или разделения соответствующих Всесоюзных физкультурно-спортивных обществ.

The questions of reorganization of athletic-sporting associations considered in the article. The problems of reorganization are considered those athletic-sporting associations, which were formed by a selection or division of the proper athletic-sporting associations Soviet Union.

УДК 332.951

Ю.А. БЕРЛАЧ,
*здобувач Київського національного
університету імені Тараса Шевченка*

ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ РЕЙДЕРСТВУ В УКРАЇНІ

Статтею 42 Основного Закону України проголошено право кожного на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом. Також закріплюється обов'язок держави щодо забезпечення захисту конкуренції у процесі здійснення підприємницької діяльності [1].

Після проголошення незалежності в нашій країні розпочався та триває до сьогодні бурхливий процес становлення і розвитку економічних відносин. Та як не прикро, але з новими можливостями приходять й нові проблеми, що своєю нагальністю та небезпечністю вимагають негайного вирішення.

Однією з них є, зовсім нове для нашої держави, інколи ще зовсім невідоме суспільно-небезпечне явище – рейдерство. Зважаючи на вищезгадану ситуацію вважаємо за необхідне в загальних рисах розкрити суть рейдерства. Отже, існує два розуміння цього поняття – західноєвропейське та вітчизняне. В Європі під рейдерством розуміють

боротьбу за контроль над підприємством, з використанням акціонерного інструментарію та інших методів корпоративного впливу. Ще його називають «грінмейл», це явище на Заході, власне звідти воно й прийшло до нас, вважають навіть позитивним. Річ у тім, що європейські рейдери ставлять перед собою ті ж завдання, що і їх українські «колеги», по-суті – це збільшення обсягів капіталу [2]. Проте у Європі така діяльність здійснюється з метою включення певного підприємства до великої корпорації, що веде до розширення та розвитку бізнесу, а отже і до розвитку всієї держави в цілому.

Українські ж «пірати» (а саме таке буквально розуміння має термін «рейдер») передбачаючи отримання високого прибутку, займаються рейдерством з використанням неправомірних судових рішень та низку різноманітних силових методів, що у кінцевому результаті не дає

позитивних наслідків ні підприємству-жертві, ні його працівникам, ні державі.

В останні два-три роки можна помітити значне збільшення випадків рейдерства, у статистиці фігурують цифри 2500-3000 нападів, а за незалежними оцінками в країні функціонують близько 50 рейдерських організацій [3]. На нашу думку таку активність не так складно пояснити, адже для існуючої ситуації є всі необхідні передумови.

На сьогодні в Україні остаточно сформувався вторинний ринок власності, оскільки велика приватизація, що почалася наприкінці 90-х, хоча і не завершилася, але пройшла дуже важливий етап - найбільш ліквідні активи вже стали об'єктами приватної власності. Системна криза влади наприкінці 2004 року призвела до нового етапу політичної нестабільності, яка значно знижує ефективність функціонування органів державної влади. Це, як уже нами зазначалося, веде до ускладнення захисту об'єктів власності від протиправних посягань [4].

На нашу думку, динаміка стану рейдерства в Україні, в основі якого лежать кримінально-карані злочини, обумовлена нерозвиненістю ринку злиттів і поглинань, а також слабким розвитком фондового ринку, що по своїй суті мав би стати цивілізованим регулятором правовідносин щодо обігу цінних паперів [5].

За словами А.Кінаха, голови Українського союзу промисловців та підприємців, сьогодні рейдерство - «проблема не тільки окремого підприємства або компанії, це явище, що дуже негативно впливає на авторитет України у світі, знижує довіру інвесторів, створює умови перерозподілу власності за межами закону та прозорості конкуренції» [3].

Дана проблема, останнім часом, набула такого значного розмаху, що вийшла на загальнодержавний рівень обговорення. Про це свідчить і зміст Послання Президента України Віктора Ющенка до Верховної Ради України в якому, зокрема, Гарант зауважує, що головною загрозою

економічній безпеці вже давно стало рейдерство. Також, Президентом висловлена вимога про необхідність встановити за рейдерство найсуворішу кримінальну відповідальність [6].

Таким чином, рейдерство являє собою системне явище, що з кожним роком набуваючи все більшого розмаху, потребує комплексного свого розв'язання. Саме в цьому і вбачається актуальність даного дослідження теми.

Якщо організаційні методи з боку власників підприємств можуть лише вберегти їх від наслідків рейдерського нападу, то боротьбу з першопричинами рейдерства потрібно боротися на державному рівні. Адже у держави, як у суб'єкта публічних правовідносин, є значно більше можливостей для захисту прав та інтересів акціонерів малих і великих підприємств.

Виходячи з сучасного рівня розмаху рейдерства в Україні, метою статті є висвітлення сутності та організаційних засад функціонування органів державної влади й управління у сфері протидії рейдерству в Україні, визначення ролі Міжвідомчої комісії з питань протидії протиправному поглинанню та захопленню підприємств в аспекті системного характеру цього суспільно-небезпечного явища, а також висловлення власної думки щодо доцільності закріплення за цим органом певних функцій та повноважень.

Дослідженням окремих аспектів цієї складної та багатопланової проблеми у різних її аспектах приділяли увагу вітчизняні вчені, зокрема, Арманов М.К. [7], Берлач А.І. [8], Зеркалов Д.В. [9]. Зважаючи на надзвичайно широкий суспільний резонанс, що спричинюється рейдерством, дана проблематика також у значному обсязі освітлена у друкованих ЗМІ [3; 10].

Проте, на нашу думку, проблеми реалізації адміністративно-правової політики у сфері протидії рейдерству, а також шляхи їх вирішення залишаються все ж недостатньо дослідженими, оскільки

процес її реалізації відбувається зі значними правовими та організаційними складнощами управлінського характеру.

Враховуючи сутність та загрозливий стан рейдерства, необхідно зауважити, що повноваження з протидії його першопричинам, а отже і наслідкам належать до компетенції багатьох органів державної влади й управління в Україні.

Перш за все, варто наголосити на повноваженнях Кабінету Міністрів України, як вищого органу виконавчої влади в Україні. Адже саме Уряд вживає заходів щодо забезпечення прав і свобод людини і громадянина, провадить внутрішню і зовнішню політику держави, забезпечує проведення фінансової політики, здійснює загальнодержавні програми економічного розвитку, а також реалізує інші повноваження, надані йому законами та Конституцією України [11].

Також варто також виділити Міністерство внутрішніх справ України, що є головним (провідним) органом у системі центральних органів виконавчої влади з питань формування і реалізації державної політики у сфері захисту прав та свобод громадян, інтересів суспільства і держави від протиправних посягань. На нашу думку, саме це відомство є провідним у боротьбі з рейдерством, беручи до уваги, що воно провадить свою діяльність у забезпеченні особистої безпеки громадян, захисту їх прав і свобод, законних інтересів, запобіганні правопорушенням та їх припиненням, охороні і забезпеченні громадського порядку, захисті власності від злочинних посягань [12].

Продовжуючи перелік вказаних суб'єктів управління, варто виокремити повноваження Міністерства юстиції України, до компетенції якого належить:

- підготовка пропозицій щодо проведення правової реформи, сприяння розвитку правової науки; забезпечення захисту прав і свобод людини і громадянина у визначеній сфері;

- підготовка пропозицій щодо вдосконалення законодавства, його

систематизація, розроблення проектів нормативно-правових актів та міжнародних договорів України з правових питань;

- проведення правової експертизи проектів нормативно-правових актів, державна реєстрація нормативно-правових актів, ведення Єдиного державного реєстру таких актів;

- координація нормотворчої діяльності центральних органів виконавчої влади та контроль за провадженням такої діяльності;

- організація виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб) відповідно до законів [13].

Фонд державного майна України, у свою чергу, є центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, що здійснює визначені законами України повноваження власника державного майна, виконує функції з управління об'єктами права державної власності, що належать до сфери управління Фонду, у тому числі й у процесі приватизації, реалізує державну політику у сфері приватизації державного майна, здійснює державне регулювання оціночної діяльності в Україні, а також виступає орендодавцем цілісних майнових комплексів підприємств, їх структурних підрозділів та нерухомого майна, яке є державною власністю [14].

Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України, забезпечує:

- проведення єдиної та ефективної державної політики у сфері надання фінансових послуг;

- розроблення і реалізація стратегії розвитку ринків фінансових послуг;

- здійснення державного регулювання та нагляду за наданням фінансових послуг і додержанням законодавства в цій сфері;

- захист прав споживачів фінансових послуг шляхом застосування заходів впливу з метою запобігання порушенням законодавства на ринках фінансових послуг та їх припинення;

- узагальнення практики застосування

законодавства України з питань функціонування ринків фінансових послуг, розроблення і внесення пропозицій щодо його удосконалення;

- запровадження міжнародно визнаних правил розвитку ринків фінансових послуг [15].

На Службу безпеки України покладається у межах визначеної законодавством компетенції захист державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності, економічного, науково-технічного і оборонного потенціалу України, законних інтересів держави та прав громадян від розвідувально-підривної діяльності іноземних спеціальних служб, посягань з боку окремих організацій, груп та осіб, а також забезпечення охорони державної таємниці. До завдань Служби безпеки України також входить попередження, виявлення, припинення та розкриття злочинів проти миру і безпеки людства, тероризму, корупції та організованої злочинної діяльності у сфері управління і економіки та інших протиправних дій, які безпосередньо створюють загрозу життєво важливим інтересам України [16].

Така різноплановість повноважень органів державної влади й управління, на нашу думку, зумовлена сучасним рівнем рейдерства в Україні, різноманітністю та багатоплановістю об'єктів рейдерських посягань, які до речі можуть бути як стратегічні підприємства загальнонаціонального масштабу, так і збиткові, зі значними матеріальними активами. Більше того, дослідження управлінських повноважень органів державної влади та управління щодо протидії цьому суспільно-небезпечному явищу свідчить, що вони (повноваження) є дещо розпорошеними, що вказує на необхідність координації та взаємодії адміністративних важелів управління задля ефективної боротьби з причинами та наслідками протиправних поглинань та захоплень підприємств. Адже масштаби та розмах рейдерства в Україні дають право стверджувати, що однією лише правотворчою діяльністю

або ж реформуванням певного органу державної влади чи управління вирішити дану проблему не вдасться.

У підтвердження цього судження Постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2007 р. було утворено постійно діючий дорадчий орган - Міжвідомчу комісію з питань протидії протиправному поглинанню та захопленню підприємств [17].

Новостворена Комісія має забезпечувати необхідну взаємодію органів державної влади й управління у сфері протидії протиправному поглинанню та захопленню підприємств. Адже, маючи багатосторонній характер, рейдерство вимагає поєднання зусиль багатьох органів державної влади й управління.

Виходячи з мети створення Комісії, варто зупинитися на завданнях цього органу, якими зокрема є:

- збирання і моніторинг інформації про методи поглинання та захоплення підприємств, що призводить до погіршення інвестиційного клімату в Україні, зважаючи на бурхливий розвиток економічних відносин, варто зазначити, що це завдання має стати тим чинником, який скоординує у вірне русло діяльність Комісії, адже останнім часом ситуація щодо суб'єктів рейдерських нападів дещо змінилася. Сьогодні вже не почуєш про резонансні захоплення заводів та підприємств. З посиленням державних заходів протидії, рейдери змінили тактику - тепер атакам піддаються найбільш вразливий бізнес-сегмент України - мале та середнє підприємництво, адже у них немає значних ресурсів для ефективної оборони, зате є досить привабливі активи. Цим і користуються рейдери, плануючи наступні захоплення. Тому у своїй діяльності Комісія має особливу увагу приділити своєчасному моніторингу існуючого стану рейдерства в Україні, адже володіючи повною та достовірною інформацією, органи державної влади й управління, як і суб'єкти господарювання

найбільш ефективно зможуть протидіяти проявам рейдерської активності;

- забезпечення взаємодії органів державної влади, зокрема правоохоронних органів і органів державної виконавчої служби, з питань посилення протидії протиправному поглинанню та захопленню підприємств. Зважаючи на характер рейдерства, можна стверджувати, що дане повноваження є основним в діяльності Комісії, адже лише поєднавши зусилля суб'єктів управління та скоординувавши їх на вирішення даної проблеми можна очікувати позитивного результату;

- напрацювання комплексу заходів щодо протидії протиправному поглинанню та захопленню підприємств, а також удосконалення механізму регулювання в сфері реалізації корпоративних прав учасників господарських товариств та інвесторів. Звертаючи увагу на розвиток підприємництва в Україні, останнім часом можна помітити, що малому й середньому бізнесу став притаманний так званий «страх росту». Багато фірм не хочуть розширюватися, збільшувати частку у своїх ринкових нішах: бояться стати цікавими для рейдерів. На нашу думку, зниження активності здійснення підприємницької діяльності - значна загроза економіці. І тому, саме вищезазначене повноваження Комісії дійсно зможе сприяти малим та середнім підприємцям у запобіганні та боротьбі з суспільно-небезпечними проявами рейдерства;

- проведення оперативного обміну між органами державної влади та громадськими організаціями відповідною інформацією. Дана функція, на нашу думку, є дуже необхідною, враховуючи часту нескоординованість спільної

діяльності органів державної влади й управління, паралелізм та дублювання [17].

Варто зауважити, що такий широкий спектр функцій дозволяє Комісії плідно провадити заходи щодо протидії вітчизняному рейдерству. Особливо, врахувавши той факт, що Комісія має право на отримання в установленому порядку інформації від центральних та місцевих органів виконавчої влади, необхідної для виконання покладених на неї завдань. Також Комісія вносить на розгляд Кабінету Міністрів України пропозиції з питань, що належать до її компетенції.

Проте, аналізуючи адміністративно-правовий статус даного органу, все ж необхідно зауважити, що його рішення мають лише рекомендаційний характер. А це означає, що вони не мають загальнообов'язкового характеру, а отже не можуть достатньо ефективно впливати на розвиток суспільних правовідносин.

Відтак, незважаючи на те, що в Україні існує спеціальна Комісія, яка повинна узгоджувати дії всіх органів влади, на нашу думку, її діяльність не може за своєю суттю бути основним чинником протидії рейдерству в Україні, оскільки повноваження даного дорадчого органу не дозволяють реалізовувати дійсно необхідні функції, що могли б сприяти протидії рейдерству. Йдеться про можливість отримання інформації не лише від органів державної влади, а й від безпосередніх учасників суспільних правовідносин, передусім – підприємств, які зазвичай стають потенційними жертвами рейдерських нападів, а почасти й самих рейдерів. До того ж, рішення, що носять рекомендаційний характер також не сприяють посиленню ролі Комісії у процесі протидії рейдерству в Україні

Література

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // ВВР. - 1996. - №30. - Ст. 141.

2. Берляч Ю. А. Право власності як об'єкт рейдерського нападу // Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України. – 2008. - № 1 (40). – С. 243-247.

3. Патикивський Ю. Чорний переділ. // Україна молода. - №43 (3074). - С. 5.
4. Берлач Ю. Правові заходи протидії рейдерству // Юридичний вісник України. – 2007. – № 12.
5. Берлач Ю. Організаційні заходи протидії рейдерству в Україні // Підприємництво, господарство і право. 2007. - № 11. – С. 109-111.
6. Послання Президента України Віктора Ющенка до Верховної Ради України про внутрішнє і зовнішнє становище України від 16 травня 2008 р. // Голос України від 16.05.2008. - № 92.
7. Арманов М., Куц В. Рейдерство: кримінально-правовий аспект // Підприємництво. Господарство. Право. – 2007. - №10. – С. 128-131.
8. Берлач А.І. Безпека бізнесу: Навч. посіб. - К.: Університет “Україна”, 2007. - 230 с.
9. Зеркалов Д.В Рейдери. Пособие. - К.: КНТ, 2007. - 188 с.
10. Іщенко Г. Поставити крапку на рейдерстві // Урядовий кур'єр. – 2007. – № 18
11. Закон України “Про Кабінет Міністрів України” від 16 травня 2008 р. // Офіційний вісник України. - 2008. – № 36.
12. Закон України “Про міліцію” від 20 грудня 1991 р. // ВВР. 1991. - № 4, Ст. 20.
13. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України” від 14 листопада 2006 р. // Офіційний вісник України. - 2006. - № 45. – Ст. 3020.
14. Наказ Фонду державного майна України “Про затвердження Тимчасового регламенту Фонду державного майна України» від 21 січня 2004.
15. Указ Президента України “Про Положення про Державну комісію з регулювання ринків фінансових послуг України” від 4 квітня 2003 року № 292/2003 // Офіційний вісник України. – 2003. - № 15. – Ст. 650.
16. Закон України “Про Службу безпеки України” від 25.03.1992 // ВВР. – 1992. - № 27. - Ст. 382.
17. Постанова Кабінету Міністрів України “Про утворення Міжвідомчої комісії з питань протидії протиправному поглинанню та захопленню підприємств” від 21 лютого 2007 р // Офіційний вісник України. - 2007. – Ст. 516.

Анотації

У статті розглядаються цілі й завдання органів державної влади України, до компетенції яких уходить протидія рейдерству.

В статье рассматриваются цели и задания органов государственной власти Украины, в компетенцию которых входит противодействие рейдерству.

In the article purposes and tasks of government bodies of Ukraine whose competence includes counteraction to raiders are viewed.

|| СОЦІОЛОГІЯ ТА ПСИХОЛОГІЯ

УДК 316. 612: 351.74

В. Л. ПОГРІБНА,
канд. соц. наук, доц.,
ХНУВС

ОНТОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФЕНОМЕНУ ПРОФЕСІЙНИХ ДЕФОРМАЦІЙ ПРЕДСТАВНИКІВ ПРОФЕСІЙ ТИПУ «ЛЮДИНА-ЛЮДИНА»

«Що зробила зі мною моя професія?!»
Р. М. Загайнов

Справжнього професіонала, який досягнув значних висот у своїй діяльності, можна впізнати за такими ознаками: постійна готовність до праці, прагнення до

подальшого самовдосконалення, особлива енергетична одержимість в оволодінні черговою професійною вершиною (акме), надзвичайна зосередженість на справі. Їх